

Puheenjohtajiston ehdotus Pohjoismaiden puolustuspoliittisesta yhteisöstä

1. Puheenjohtajiston ehdotus

Puheenjohtajisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto tekee aloitteen Pohjoismaiden puolustusyhteisöstä Pohjoismaiden puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaa käsittelevän pyöreän pöydän kokouksen muodossa. Kokoukseen kutsutaan Pohjoismaiden puolustusministerit, kansallisten parlamenttien turvallisuuspoliittisten valiokuntien puheenjohtajat, Pohjoismaiden puolustusvoimain komentajat ja NORDEFCON sekä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin edustajat.

2. Taustaa

Pohjoismaiden puolustuspoliittinen yhteistyö on nykyään niin syvää, laajaa ja dynaamista, ettei kylmän sodan aikana sellaisesta osattu edes uneksia. Syynä on toisaalta suuri tarve ja toisaalta on välttämätöntä lisätä poliittikan alan kustannustehokkuutta.

Pohjoismaiden neuvoston työssä avautui poliittinen mahdollisuus nostaa esiin turvallisuuspoliittisia asioita vasta Neuvostoliiton hajottua 1991 ja Baltian maiden vapauduttua. Vuosittaisten puolustuspoliittisten selontekojen laatiminen neuvoston istuntoihin aloitettiin vasta vuonna 1997. Julkisten menojen säästötarve on vauhdittanut yhteistyötä entisestään. Yhteistyön avulla saadaan kustannuksia vähentäviä synergiaetuja ja niin kutsuttuja mittakaavaetuja entisen ulko- ja turvallisuusministerin Thorvald Stoltenbergin Pohjoismaiden ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä koskevan raportin (2009) ehdotusten mukaisesti.

Suurlähetystöjen laaja yhteistyö on esimerkki ulkopoliitiikan alalta ja yhteiset taisteluharjoitukset, materiaalihankinnat ja upseerien erikoiskoulutus ovat puolestaan esimerkkejä turvallisuuspolitiikan alalta.

Pohjoismaiden neuvosto

On ristiriitaista, että kansallisen itsemääräämisoikeuden "syvimpään ytimeen" kuuluvien alojen dynaamista ja pitkäkestoista pohjoismaista yhteistyötä tehdään muodollisten kehysten ulkopuolella ilman pysyvää yhteistyötä ja parlamentaarisia vaikutusmahdollisuuksia.

A 1584/presidiet

Tekijä(t):
Puheenjohtajisto

Dnro 12-00324-5

CENS-raportissa "Pohjoismaiden Yhteisöt – yhteistyön visio" todetaan (s. 38): Stoltenbergin solidaarisuusjulistus nosti osaltaan esiin pohjoismaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan syvenemisen sisältyvän keskinäisten riippuvuussuhteiden lisääntymisen. Uskomme CENSissä kuitenkin, että pohjoismaisen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö on nopeassa tahdissa saavuttamassa rajan, miten pitkälle voidaan mennä vapaaehtoisien ja eivertoittavan yhteistyön puitteissa. Seuraavaa askelta varten ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö tulisi politisoida ja demokratisoida sekä nostaa esiin paremmalla tavalla. On aika alkaa keskustella vakavasti Pohjoismaiden Ulkopoliittisesta Yhteisöstä ja Pohjoismaiden Puolustusyhteisöstä."

Pohjoismaiden neuvosto

A 1584/presidiet

Raportissa ehdotetaan, että virallisen pohjoismaisen yhteistyön puitteissa luodaan "Pohjoismaiden Yhteisöitä" tietyille, priorisoiduille politiikan aloille, joiden pohjoismaisen yhteistyön edellytykset ovat nykyisin hyvät. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on esimerkki tällaisesta priorisoidusta alueesta.

Tekijä(t):
Puheenjohtajisto

Dnro 12-00324-5

"Pohjoismaiden Yhteisöjen lähtökohtana voisi olla poliittinen sopimus, jossa korkein poliittinen johto tuo esiin maiden tavoitteen vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä kyseisellä alalla. (s. 27) Yhteisöt muodostaisivat kehysten kunnianhimoiselle mutta joustavalle yhteistyölle, jolla olisi selkeä poliittinen sisältö. Raportissa painotetaan, että ministeritason yhteistyötä täydennetään konkreettisilla panostuksilla rajat ylittävän keskustelun vahvistamiseksi parlamentaarikkojen, asiantuntijoiden ja kansalaisten keskuudessa."

Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2013 Norjan puheenjohtajakauden ohjelmassa todetaan: "Hallitustasolla tiivis ulkopoliittinen ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö ovat vakiintuneet. Sitä vastoin yhteistyö ei riittävässä määrin kytkeydy Pohjoismaiden parlamentaariseen yhteistyöhön. Ulko- ja turvallisuuspoliittisten selonteiden antaminen neuvoston istunnossa on hyvä, mutta ei riittävä perinne. Hallitusten tulee antaa kyseiset selonteot Pohjoismaiden neuvostolle viimeistään kunkin vuoden syyskuun ensimmäisenä päivänä, niin että neuvoston toimielimillä on mahdollisuus keskustella niistä ja muodostaa niistä näkemyksensä ennen Pohjoismaiden neuvoston istuntoa." (s. 7) Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajanaan Norjan tavoitteena on siksi vahvistaa puolustus- ja valmiusasioita koskevaa pohjoismaista yhteistyötä sekä saada Pohjoismaiden hallitukset laatimaan järjestelmän tavoitteena esitellä asioita Pohjoismaiden neuvoston keskusteltavaksi pohjoismaisesta yhteistyöstä ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä yhteiskuntaturvallisuuden alalla.

Pohjoismaiden neuvoston Tanskan valtuuskunta järjesti 21. marraskuuta 2012 mielenkiintoisen, onnistuneen ja paljon yleisöä keränneen seminaarin puolustus- ja turvallisuuspolitiikasta.

Ehdotus tehdä aloite Pohjoismaiden puolustuspoliittiseksi yhteisöksi pyöreän pöydän keskustelun muodossa on sen vuoksi seuranta ja vastaus edellä mainittuihin haasteisiin.

Kokous järjestetään yhteistyössä NORDEFCON puheenjohtajanaan toimivan Suomen kanssa ja sen tavoitteena on saada parlamentaarinen ulottuvuus nykyiseen pohjoismaiseen puolustusyhteistyöhön.

Kokouksen avaa neuvoston presidentti, minkä jälkeen puolustusministerit antavat tilanneraportin ja kertovat yhteistyön visiosta keskustelun pohjaksi. Kokouksen jälkeen presidentti esittää lehdistötiedotteessa päätelmän, jotka tulevat puheenjohtajiston käsiteltäväksi.

Kokous pidetään sopimuksen mukaan sopivana ajankohtana vuonna 2013. Osallistujien odotetaan vastaavan omista kustannuksistaan. Kokous järjestetään NORDEFCON vuoden 2013 puheenjohtajamaassa Suomessa.

3. Lausunnot

Puheenjohtajisto on keskustellut useaan otteeseen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Helsingin istunnossa 2012 Johan Strang esitteli Pohjoismaiden Yhteisöt -raporttinsa, joka sisältää muun muassa ehdotuksen tämän politiikanalan vahvistamisesta. Lisäksi viitataan Norjan puheenjohtajakauden ohjelmaan 2013, jossa myös priorisoidaan erityisesti tätä alaa. Asiassa on kuultu Suomen puolustusministeriä Carl Haglundia. Hän pitää aloitetta lupaavana ja toivottaa yhteistyön NORDEFCON kanssa tervetulleeksi Suomen toimiessa sen puheenjohtajana.

4. Puheenjohtajiston näkemykset

Puheenjohtajisto haluaa vahvistaa puolustuspoliittista yhteistyötä. Se ei kuitenkaan näe CENS-raportissa ehdotettua ministerineuvoston perustamista välttämättömänä.

Sitä vastoin puheenjohtajisto katsoo, että ehdotus Pohjoismaiden puolustuspoliittisesta yhteisöstä pyöreän pöydän keskusteluna, jossa käsitellään Pohjoismaiden puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaa, on realistinen ja mielenkiintoinen malli yhteistyön lisäämiseksi. Jos pyöreän pöydän keskustelusta saatavat kokemukset ovat myönteisiä, myös ulkopoliitikasta järjestetään vastaava kokous.

5. Päätelmät

Puheenjohtajisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto päättää,

että Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto tekee aloitteen Pohjoismaiden puolustusyhteisöstä Pohjoismaiden puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaa käsittelevän pyöreän pöydän kokouksen muodossa. Kokoukseen kutsutaan Pohjoismaiden puolustusministerit, kansallisten parlamenttien turvallisuuspoliittisten valiokuntien puheenjohtajat, Pohjoismaiden puolustusvoimain komentajat ja NORDEFCON sekä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin edustajat.

Reykjavikissa 29. tammikuuta 2013

Bertel Haarder (V)

Cristina Husmark Pehrsson (M)

Helgi Hjörvar (A)

Høgne Hoydal (T)

Karin Gaardsted (S)

Karin Åström (S)

Kimmo Sasi (kok.)

Maarit Feldt-Ranta (sd.)

Marit Nybakk (A), presidentti

Mikkel Dencker (DF)

Per-Kristian Foss (H), varapresidentti

Simo Rundgren (kesk.)

Åsa Torstensson (C)

Pohjoismaiden neuvosto

A 1584/presidiet

Tekijä(t):

Puheenjohtajisto

Dnro 12-00324-5

Pohjoismaiden neuvosto

A 1584/presidiet

Tekijä(t):

Puheenjohtajisto

Dnro 12-00324-5